יום אחד. דאי שרית ליה לכשתחשך בלא שאלה אתי למיטעי נמי ביום אחד שיהא מותר לכשתחשך דלא משמע ליה דאיכא מידי בין יום אחד להיום: **היום ביום אחד מיחלף.** דאי שרית ליה כי אמר היום לכשתחשך בלא שאלה אתי למשרי נמי אפילו באומר יום אחד. אבל יום אחד בהיום לא מיחלף דהא כי אמר יום אחד עמד באיסורו מעת לעת הילכך לא מיחלף ליה למשרי כי אמר היום קודם שתחשך: ומה שנהגו עכשו בתענית יחיד דלא הוי אלא מצפרא ועד פנינא ואפי' הכי לכשתחשך שריא ליה בלא שאלה ולא גזרינן משום יום אחד היינו משום שהדבר ידוע שדינו של תענית כך הוא ואין איסורו כשאר נדרים שכבר קבעו לו חכמים זמן הילכך אפילו שרית ליה לכשתחשך לא אתי לאחלופי בנודר יום אחד שדיני תעניות ונדרים חלוקין הן ולא אתי לאחלופי זה ב"ל: **וראיתי לרשב"א** ז"ל כאן מה שלא נראה לעיני שהוא ז"ל כתב דהיינו טעמא דגזרינן בהיום משום שמקלא אותו יום הותר לו מתחלתו כאומר יום אחד וכיון דדמיין להדדי אתי לאחלופי אבל תענית דמתסר מתחלת היום לא דמי ליום אחד דמימר אמר להכי שריא הכא לכשתחשך לפי שנאסרתי בתחלת היום אבל ביום אחד שלא חל איסורו מתחלתו אינו בדין שהא מותר לכשתחשך. והאי פירושא לא סגי לי דהא באומר היום שהגריכוהו לכשתחשך שאלה מי לא עסקינן דקאי בשעת הנדר קודם שעלה עמוד השחר שנאסר מתחלתו כתענית יחיד אלא ודאי כדאמרן. ומהאי טעמא נמי המקבל עליו להתענות יום אחד אין מחייבין אותו שיתענה כ"ד שעות דודאי לתענית שאמרו חכמים נתכוון דהיינו מקודם שיעלה עמוד השחר עד שתחשך: **כמאן אזלא שמעתיה דרב ירמיה בר אבא בו' ברבי נתן.** כלומר דמאי דמגרכינן לא מצינו דהיום כולו

אילימא כדקתני. דאמר השנה למה לי למימר פשיטא כיון דאמר השנה משמע (א) השנה זו קאמר ועיבורה נמי בכלל הוי: **ונא אים כהו עיבור.** ולא ליתסר בעיבורה קא משמע לן: היה עומד בשנה של יובל והיה אומר קונם יין שאיני טועם יובל מהו: **שנה חמשים כלפני חמשים.** ומותר (ב) נמי בשנת חמשים דאיהו לא קאסר עילויה אלא לאחר חמשים או בשנת חמשים נמי אסור דבשנת חמשים מתחיל יובל הבא: **ואי אסר מונה שנת חמשים ואחת** (ג). שלא מתחיל למנות ז' שנים של שמיטה הבאה בשנת היובל עצמה שלא תהא מונה אחת לשנת נ' ולשנה הבאה אחריה שנת נ"א שניה אלא לשנת חמשים ואחת תהא מונה אחת ושנת נ' עצמה נמנית ליובל שעבר שאין עולה למנין שבוע הבא כדאמרינן: **יובל עולה למנין שבוע.** דשנת חמשים עולה לכאן ולכאן: **אמרו לו וכו'.** אם כן שנת יובל עולה למנין שבוע אינו אלא חמשה בשבוע ראשון של יובל שהשנה שהיא ראשונה שהיא יובל אסור לזרוע בה והשביעית נמי אסורה שהיא שמיטה ואינה אלא חמשה לזריעה: **אמר להם לדבריכם הרי הוא אומר ועשת את התבואה לשלש השנים.** שנה ששית ושנה שביעית ושמינית עד קצירתה ואי [נמי] אמרת (ד) אין יובל עולה למנין שבוע הרי כאן ארבעה שנים שצריכה לעשות לארבע שנים כילה שנת מ"ח היא ששית ותבואה שלה צריכה לששית עצמה ולשנת ארבעים ותשע שהיא שמיטה ולשנת חמשים שהוא יובל ולשנת חמשים ואחת עד הקציר הרי ארבע שנים. והאי פירכא לדברי הכל היא לדברי יהודה נמי איכא למיפרך דאע"ג דאמר יובל עולה למנין מכל מקום אסור הוא בזריעה והוו נמי ארבע שנים: **אלא.** לדברי הכל ליכא לאוקמי להאי קרא אלא בשאר שני שבוע בשש השמיטות ולא בשמיטה שביעית של יובל ולא קשיא כלל לא לדידי ולא לרבנן לדידי נמי דפרכת לי שש שנים מוקמינן ליה לקרא בשאר שני שבוע בשאר שמיטין ולא בשמיטה ראשונה הסמוכה ליובל: **מתני'** (ה) **אמר קונם יין שאיני טועם עד הפסח אסור עד שיגיע.** לדברי הכל: **עד שיהא אסור עד שילא.** דמשמע דאמר עד שילא כל הפסח: **עד פני פסח.** משמע עד שיגיע ומשמע עד שילא: **עד שיגיע.** דקסבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא

אילימא כדקתני למה לי למימרא אלא לאו [א]**דאמר שנה אלמא שנה כהשנה דמי ויום נמי כהיום דיניה לא לעולם דאמר השנה ומהו דתימא הלך אחר רוב השנים ולא אית בהו עיבור קא משמע לן איבעיא להו אמר יין שאני טועם יובל מאי שנת חמשים כלפני חמשים או כלאחר חמשים** [ב]**ת"ש** [ג]**דתניא פלוגתא דרבי יהודה ורבנן** [1]**וקדשתם את שנת החמשים שנה שנת החמשים אתה מונה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת** [2]**יובל אינו עולה למנין שבוע רבי יהודה אומר יובל עולה למנין שבוע אמרו לו לרבי יהודה הרי הוא אומר** [2]**שש שנים תזרע שדך ואין כאן אלא חמש אמר להם לדבריכם הרי הוא אומר** [3]**ועשת את התבואה לשלש השנים הרי כאן ארבע אלא איכא לאוקמה בשאר שני שבוע דילי נמי איכא לאוקמה בשאר שני שבוע: עד הפסח אסור כו': למימרא** [ד]**דרבי מאיר סבר** [ה]**לא מעייל איניש נפשיה** לספיקא

ולענין הלכה כיון דבעיין לא אפשיטא נקטינן לחומרא דיום כיום אחד דמי ואסור מעת לעת: איבעיא להו אמר קונם יין שאני טועם יובל מאי. לאו דקאמר כהדין ליטנא דהא כיון דלא אפשיטא בעיין דלעיל כי אמר יובל כיובל אחד דייניה ולא שייך למבעיא אי שנת חמשים כלפני חמשים או כלאחר חמשים אלא הכא באומר יובל זה עסקינן ולא דק בלישניה משום דעיקר בעיין ליתא אלא אי שנת חמשים כלפני חמשים שאינה כלל לחשבון יובל הבא שאין עושין שמיטה עד חמשים ושבע הילכך נודר דקאי באמצע יובל ואמר יובל זה מיתסר בה או כלאחר חמשים שאותה שנה עולה לחשבון שמיטה שלאחר חמשים ונודר מותר בה שאין שנת חמשים מכלל יובל שעבר: **ולא שנת חמשים ואחת.** שאין שנת חמשים נמנית לענין שמיטה עד שתהא נמנית בשנת חמשים של יובל שעבר ולשנה אחת של שמיטה שאחר אותו יובל: **הרי הוא אומר שש שנים תזרע וכו'.** דממעמע דלעולם קודם איסור שביעית מותר לזרוע שש שנים ולדבריך בשמיטה שלאחר היובל אינו מותר אלא ממש שנים שהרי היובל אסור בזריעה וכשיגיעו שש שנים תהא שנה ששית שנת השמיטה: **לדבריכם.** דסבירא לכו דקרא בכולהו שנים משמע הרי הוא אומר ועשת התבואה לשלש השנים ועל כרחין ליכא לאוקמיה בשמיטה של שנת מ"ט שהרי זרע של מ"ח צריך שיספיק מ"ח ומ"ט וז' וי"א עד הקציר של נ"א אלא איכא לאוקמיה בשאר שני שבוע שאינו סמוך ליובל מלפניו ובכי האי גונא קגי בשלש שנים שהזרע של ששית יספיק לששית ולשביעית ולשמינית עד הקציר: **דילי נמי.** האי קרא דשש שנים תזרע דקא מקשיתו לי מיניה איכא לאוקמה בשאר שני שבוע שאינו סמוך ליובל מאחריו: **מתני'** (ו) **עד הפסח אסור עד שיגיע.** דלשון בני אדם משמע עד ולא עד בכלל: **עד שיהא אסור עד שילא.** דמשמע עד שיהא כולו: **עד פני הפסח ר' מאיר אומר אסור עד שיגיע.** דסבירא ליה לרבי מאיר דנהי דאיכא למימר דעד פני עד רגע אחד שלפני סוף יום האחרון של פסח קאמר לא אמריגן דלא מחית אינש נפשיה לספיקא דיום שני ושלישי ושאר ימי הפסח וכי קאמר עד פני הפסח לפני יום ראשון קאמר: **רבי יוסי אומר עד שילא.** דסבירא ליה דמחית אינש נפשיה לספיקא: (ז) **עד הקליר עד הבליר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע.** כלומר אפילו אמר עד שיהא וכדקתני טעמא: **זה הכלל כל שומנו קבוע.** כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה בו תורה שבעה ימים כי אמר עד שיהא אסור עד שילא דכיון דידע זמן המשך איסורו אוסר עצמו בו וכל שאין זמנו קבוע כגון קליר ובליר שאין להם זמן קבוע שיהו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע שאין אדם אוסר עצמו בזמן שאין לו קצבה: **גמ' למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא וכו'.** כדפרשינן במתניתין: (ח) **שתי רחי גנות.** משתי נשים גדולה וקטנה לכל כת וכת: **כולן אסורות.** דאיכא לספוקי דילמא גדולה שבכת שניה קאמר: **מוחלפת השיטה.** דלא מחית אינש נפשיה לספיקא: **כולן מותרות.** דלא מחית אינש נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן דודאי גדולה שבגדולות קאמר: **מוחלפת השיטה.** כאן החליפו שיטתן: **והפנים.** בניחותא: ולענין הלכה כיון דמפכינן להו וקיימא לן [פנהדרין כז:] דר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי נקטינן באומר עד פני הפסח אינו אסור אלא עד שיגיע ואע"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן נמי הני מתני' אהדדי ומסקי' התם (דף סה.) לעולם לא תיפוך דבמתני' לאו במעייל איניש נפשיה לספיקא פליגי אלא בלישנא בעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח

עד

שבט [ט] פשיטא דהשנה עד ראש השנה משמע: **ושמע מינה שנה להשנה.** דאי דייניה כשנה אחת לא מתסר בעבורה אלא בשנים עשר חדש כרוב שנים: **מהו דתימא הלך אחר רוב שנים.** דליתסר בהן עבור וימא דאע"ג דאמר השנה לא ליתסר אלא כרוב שנים קמ"ל: **שנה** [י]**פשיטא דהשנה עד ראש השנה משמע.** דאי דייניה כשנה אחת לא מתסר בעבורה אלא בשנים עשר חדש כרוב שנים: **מהו דתימא הלך אחר רוב שנים.** דליתסר בהן עבור וימא דאע"ג דאמר השנה לא ליתסר אלא כרוב שנים קמ"ל:

מסורת הש"ס

(א) ר"ה ט. ערכין יב: לב., (ב) [לעיל יט.], (ג) שייך לעתמר' דלעיל, (ד) שייך לעתמר' דלעיל, (ה) [סוף פי' המשנה שייך לע"יב], (ו) [מכאן שייך לע"יב], (ז) בק"ג פ"ח אות י"ד הגיה דל"ל אב,

תורה אור השלם

1. וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקָרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל יֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הִוא תִּהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ: ויקרא כה י
2. שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: ויקרא כה ג
3. וְצִוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂת אֶת הַתְּבוּאָה לְשֶׁלֶשׁ הַשָּׁנִים: ויקרא כה כא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלימא וכו' משמע דהשנה זו: (ב) ד"ה שנת חמשים וכו' ומותר בשנת כל"ל ותיבת נמי נמחק: (ג) ד"ה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת. ק"ג עיין מה שפי' רש"י בראש השנה דף ט: (ד) ד"ה אמר להם וכו' ואי נמי אמרת יובל אינו עולה למנין שבוע כל"ל:

גליון הש"ם

גמ' דר"מ סבר לא מעייל. עיין לעיל דף יח ע"ב: בהר"ן ד"ה אסור בה. פשיטא דהשנה. ע' רל"ק ירמיה כח יז:

תוספות

הלך אחר רוב שנים. ולא אית בהו עיבור וכשנדר בשבט ונאסר בחדש העיבור יהיה מותר בחדש אחד לפני ראש השנה קמ"ל דמולה עד סופה נקראת שנה: יין שאני טועם יובל. ה"ה דמלי למיפני כי אמר היובל ומיירי [שעומד] באמצע היובל בשנה ומיתסר עד סוף היובל ומיבעיא בשהגיע שנת היובל כלפני חמשים ומיתסר או כלאחר ומרי אי נמי לפ' שני דפרישת במתני' עומד בשנת יובל עצמו מיבעי ליה אם נאסר בה דאי כלפני חמשים ולא נתכוון לאסור אלא במנויין הבא עליו: ת"ש. מפלוגתא דר' יהודה ורבנן דתניא שנת חמשים ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת מכאן שאין שנת חמשים נמנית במנין שמיטה שאם היה ממנה א"כ היא אחת למנין שמיטה א"כ נמ"ק שנת חמשים כלפני שהרי אינו ממנה לאחריו בשמיטה ולר' יהודה כלאחר חמשים: [ואין כאן] אלא חמש. כגון בשבוע ראשון שסמוך ליובל אחריו כשיגיע ס' שנים עם שנת היובל יהיה שמיטה ואסור בזריעה ומשמע להו דקרא מיירי בכל השמיטות אף בשמיטה הסמוכה ליובל: לדבריכם. שאתם סבורים להעמיד המקרא אף בשמיטה הסמוכה ליובל הרי אמר ועשת את התבואה לשלש השנים ומיירי בכל שמיטה ושמיטה שנה שנית מספקת לעצמה לשביעית ולשמינית עד אחר קציר והרי כאן ארבעה בשמיטה הסמוכה ליובל לפניה בשביעית ויובל אסורין בזריעה ועוד שנה שאחר היובל ושנה שנית הרי כאן ארבע: אלא בו'. ולא בכל שמיטות מיירי כלומר מה שמקשין לי מקרא דשש שנים איכא לאוקומי בשאר שני שבוע שבאמצע היובל: למימרא [דרבי מאיר כו'] כדפרישית במתניתין:

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פ"י מהל' נדרים הל' ד סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רכ סעי' ו:
יז ב מיי' שם הל"ה:
יח ג מיי' פ"י מהל' שמיטה ויובל הל"ז:

פירוש הרא"ש

למה לי למימר. פשיטא דהדש העיבור הוא בכלל השנה דבין פשוטה ובין מעוברת קרויה שנה: אלא לאו דאמר שנה. ואגב דומיה קא משמע לן דשנה כהשנה ואינו אסור אלא עד תשלום השנה דאי הוי כמו שנה אחת כיון דאסר עד תוך שנה אחרת בזמן הזה מאי נפקא מינה בעבורה: מהו דתימא הלך אחר רוב השנים. ולא היה בדעתו אלא עד תשלום ו' אלול: יובל מאי. אם אמר יובל זה מותר בשנת היובל או לא: תא שמע. דפליגתא דר' יהודה ורבנן היא: שנת חמשים אתה מונה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחד. כלומר שנת חמשים אתה מונה לתשלום יובל שעבר ואי אתה מונה אותה להיות אחד ליובל הבא שתהא נקראת תחילת שנת השמיטה הבא: ורבי יהודה סבר דיובל היא תחלת שביעית הבאה. הלכך לרבנן אסור בשנת היובל ולר' יהודה מותר: ואין כאן אלא חמש. בשמיטה ראשונה של יובל: אמר להם לדבריכם. דבעיתו לפרושי דשבע שנים בכל השמיטות איירי ואמעו להכי אקשיתו לי מקרא נמי לדידכו ועשת את התבואה לשלש השנים דלא מציתו לאוקומי בכל השנים דשנה שלפני היובל צריכה לעשות לארבע השנים לעצמה ולשנה שביעית ולשנת היובל ולשנה שלאחר היובל עד הקציר: מתני' עד הפסח אסור עד שיגיע. משום דבסופיה שייך למתני' אסור נקט בריש נמי אסור: עד שיהא אסור עד שיצא. דמשמע כל זמן שהוא הווה: עד פני הפסח. ויש בתשמעות זה שלשה עניינים איכא למימר עד פני ימים האחרונים והיינו עד שיגיע ואיכא למימר עד פני ימים האחרונים ויהיה מותר בימים האחרונים ואיכא למימר עד פני פסח והיינו עד שילא ולקמן רבי מאיר עד שיגיע דלא מעייל איניש נפשיה לספיקא. ודבר המבורר לקרות פני הפסח קאמר והיינו עד שיגיע:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

עד קמי פסחא משמע ורבי יוסי סבר עד דמתפני פסחא משמע ולפוס הכיא סוגיא מתניתין דקיימא קיימא ורבי יוסי סבר עד שיגא אפילו הכי כיון דהך סוגיא איתמרא בסוגיא דנדרים משמע דאיכא למסמך עילויה טפי מהכיא סוגיא דהתם דלאו בדוכתא דאיתמר ועוד דהא תניא כי הך סוגיא והוא דעת הרב רבינו משה בר מיימון זכרונו לברכה. אבל הרב רבינו משה בר נחמן זכרונו לברכה פסק כסוגיא דהתם דלא תיפוך דרבי יוסי אמר בעד פני אסור עד שיגא ונקטינן כותיה: ירושלמי [ח] קבע זמן למשתה בנו ואמר קונם יין שאני טועם עד שיהא משתה בני כמי שזמנו קבוע או מאחר שיכול לדחותו כמי שאין זמנו קבוע ולא אפשיטא ולחומרא: **מתני' עד היכן עד שיהא היכן עד שיפחילו העם להכנים בכלכלות.** קין זמן לקיטת פירות תאנים וקרי ליה קין לפי שקוצין אותן ביד וקתני דכיון דאמר עד היכן או עד שיהא עד שיתחילו העם להכנים בכלכלות ולא יותר לפי שאין זמן קבוע: **עד שיקפילו המקצועות.** הסכינים שהם מיוחדים לחתוך התאנים כשעושים מהן עיגולין נקראין מקצועות והכי אשכחן דקרי קרא לסכיני מקצועות דכתיב (ישעיה מד) יעשהו במקצועות ואף העיגולין עצמן נקראים כן על שמן: **גמ' גלגלה של תאנים.** שלפי שהן נקצות ביד לקיטתן קרויה קין. ולא כלכלה של ענבים משום דלא מקצצן בידא אלא על ידי סכין והיא תחיכה מקריא: **ענבים כי מירדדן מקצצן בידא.** כשיבשו עוקצי הענבים אף הם נקצין ביד מקרו:

מותרות

לספיקא ורבי יוסי סבר [ט]מעייל איניש נפשיה לספיקא ורמינהי [י]מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות אם גדולה שבקטנות ואם קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות כולן אסורות [יא] דברי ר"מ חוץ מן הקטנה שבקטנות רבי יוסי אומר [יב]כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות אמר רבי חנינא בר אבדימי אמר רב מוחלפת השיטה והתניא [יג]זה הכלל כל שזמנו קבוע ואמר עד [יד]לפני ר"מ אומר עד שיצא ורבי יוסי אומר עד שיגיע: **מתני'** [טו]**[יז]עד** הקציר עד הבציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע זה הכלל כל שזמנו קבוע ואמר עד שיגיע אסור עד שיגיע אמר עד שיהא אסור עד שיצא [יח]וכל שאין זמנו קבוע בין אמר עד שיהא בין אמר עד שיגיע אינו אסור אלא עד שיגיע [יט]עד הקיץ עד שיהא הקיץ עד שיתחילו העם להכנים בכלכלות [כ]עד שיעבור הקיץ עד שיקפילו המקצועות: **גמ'** [כא]**תנא** כלכלה שאמרו כלכלה של תאנים ולא כלכלה של ענבים תניא [כב]הנודר מפירות הקיץ אין אסור אלא בתאנים רשב"ג אומר ענבים בכלל תאנים מאי טעמא דתנא קמא קסבר תאנים מיקצצן בידא ענבים לא מיקצצן בידא רשב"ג סבר ענבים נמי כי מירדדן מיקצצן בידא: עד שיעבור הקיץ עד שיכפלו המקצועות: תנא עד שיכפילו רוב המקצועות

תנא

זו עד זו ותרוייהו שיעבור ויקפילו משמע בסוף הקיץ: **גמ' ולא כלכלה של ענבים.** משמע אף על פי שהבציר הוי סמוך לאלתר לקיץ לא אמרינן שזה נתכוון לכלכלה של ענבים אלא ודאי אינו אסור אלא עד תאנים: **ענבים בכלל תאנים.** ואסור עד כלכלה של ענבים: ענבים לא מקצצו ביד אלא בסכין ולא דמו כלל לתאנים הלכך לא הוו בכלל תאנים: **ענבים נמי כי מירדדן.** כשמתבשלין יפה יפה שנושרין ענבים מן האשכול מקצצו נמי בידא כתאנים הלכך הוו בכלל תאנים: [כג]**סגא הוקפלו רוב המקצועות.** אותן תאנים שנשתיירו בשדות ובאילנות:

מותרות

ומפרש בתר הכי כל שידוע זמן משיכתו ואמר עד שיהא עד שיגא קאמר כי (אין) זמן הויתו קלוקה אבל דבר שאין זמן הויתו קלוקה אפי' אמר עד שיהא אין בדעתו להכניס עצמו באיסור זמן שאין ידוע לו כמה ימצא ועד שיגיע קאמר: עד הקיץ עד שיהא קיץ. גם קיץ אין זמנו קבוע הלכך בכל ענין עד שיתחיל קאמר והרב רבי אליעזר ממיץ דקדק מדקתני

ענבים שנקצצין בסכין נקרא בציר: ענבים נמי כי מירדדן. פירוש כשמתייבשו נקצצות ביד [ל"א] מיזכדן כמו תבילי זכדין: עד שיקפלו רוב המקצועות. סכינים שקוצצין בהם עיגולי תאנים והעיגולים עצמן נקראין קציעות:

גבי קין עד הקיץ עד שיהא וגבי קליר ומסיק לא קתני עד שיהא אלמא דוקא קתני דקליר ומסיק זמן משיכתן ידוע כמו פסח ואי אמר עד שיהא עד שיעבור קאמר אבל קיץ ומסיק זמן קבוע אינו אלא עד שיגיע: **ודבר שאין זמנו קבוע.** פי' אם מלה נדרו בלכת פלוני למקום פלוני אז עד מלחמת פלוני שאין ידוע כמה יהיה באותו מקום וכמה ממשך המלחמה הילכך לא מתכוון לומר כל זמן היות פלוני באותו מקום וכל ימי היות המלחמה ולא נראה אלי פירושא כי הדבר ידוע שלפעמים ימי הקליר וימי הבציר מועטין ופעמים מרובין לפי ברכת הגשמים ועוד דמשמע דזה הכלל אף אדברים הגמוייס במשנה והאי דלא קאמר בקליר ובציר ומסיק עד שיהא כיון דתנא אינו אסור אלא עד שיגיע הוי כאילו תנא עד שיהא דהכי משמע לשנא באותה לשון אומר אינו אסור אלא עד שיגיע: **עד שיתחילו העם להכנים בכלכלות.** לא שיקוצו עדיין אלא עד שיקצצו הרבה ומכניסין בכלכלות: **עד שיקפילו המקצועות.** היינו סכינין שנקפלין ונכנסין לתוך קטיסה כגון תער ולאחר שעבר הקיץ מקפלין אותן ונכנסין לתוך הקפה ומצניעין אותן לשנה הבאה וע"ש כך נקראין התאנים אחר שדרסום בעיגול קציעות ורש מפרשים מקצועות היינו מחלגות שמיבשין עליהם התאנים בשדה ולאחר שמכניסין התאנים מקפלין המחלגות לשמרם: הכל לפי מקום נדרו. ואם רוב תבואות המקום שעורים עד קליר שעורים ועוד קאמר אם היה בהר ואם היה בנקעה גם זה הולך אחר מקום נדרו: גמ' **למימרא דר"מ סבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא.** כדפרש"בן במתני' דבהא פליגי: מי שיש לו שתי כתי בנות. מעשה היא בקדושין בפרק האומר (דף סד:) כגון שנשא שתי נשים זו אחר זו והיה לו בנות משתיהן וכולן קטנות וידעו לקדשן: **ואיני יודע.** לא בברתי כוותי: **כולן אסורות.** אף אמצעיות שבכתות דמעטיל אינש נפשיה לספיקא ורבי יוסי סבר שאין דעתו אלא דבר המבורר שאין לספקפק: **ולא בלבלה של ענבים.** שהחליפו משמתינו ומתני' דקדושין דוקא: **והתניא.** ניחוש לא מיקרי קין לשון משמע דבר הגלקט ביד: **ורבן שמעון בן גמליאל סבר ענבים נמי כי מירדדן מיקצצן בידא.** כשהם מבושלין עומדין לירדות ממיבוכן כמו הרוזה אלות דבש: **לישנא אחריינא** מיזדדן. מתייבשו וזוחות ליקלן כדתנן בשבת תבילי קש ותבילי זכדין:

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"ט מהל' מאיסורי ביאה הל' ט סמג עשין יח טור ש"ע אה"ע סי' לז סעי' יח:

יט ב ג מיי' פ"י מהל' נדרים הל' ז ח סמג לאוין רמב טור ש"ע יו"ד סי' רכ סעי' יב:

כ ד מיי' שם הל' ט טור ש"ע שם סעי' טז:

כא ה מיי' שם טור ש"ע שם סעיף יח:

כב ו מיי' שם טור ש"ע שם סעי' טז:

כג ז מיי' פ"ט שם הלכה יב סמג שם טור ש"ע יו"ד סי' ריז סעי' כד:

תוספות

ורמינהו מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים. מכל אשה שתי בנות קטנה וגדולה משנה היא בקידושין פרק האומר (דף סד:) דסבר רבי מאיר דמחמת אינש נפשיה לספיקא ומאן קרי לה לגדולה קטנה שבגדולות ורבי יוסי אמר וכו' לא מעייל אינש נפשיה לספיקא וגדולה דקאמר גדולה ממש: מוחלפת השיטה. ואיפוך ממתני' דר"מ לדרבי יוסי ודרבי יוסי לדר"מ: והתניא. ניחותא ומאי דמסיק התם אביי בלישנא פליגי ואין צריך לומר מוחלפת השיטה: עד הבציר אינו אסור אלא עד שיגיע. וה"ק נמי אם אמר עד שיהא כיון דאין זמנו קבוע כדמפרש ואזיל: זה הכלל כל שזמנו קבוע בו'. כמו בציר אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע לבד בפ"ג בקידושין (דף סד:) י"מ דקליר ובציר הוי זמנו קבוע ואין זמנו [קבוע] כגון דאמר עד שילך פלוני למקום פלוני שאינו יודע כמה יאחר ול"נ דהא אמר עד שיהא הקיץ עד שיהא קין זמן אינו אסור אלא עד שיגיע: בין שאמר עד שיהא [כו'] אינו אסור אלא עד שיגיע דכל הני אין זמנן קבוע כמה נמשכין ענבים שנקצצין בסכין נקרא בציר: ענבים נמי כי מירדדן. פירוש כשמתייבשו נקצצות ביד [ל"א] מיזכדן כמו תבילי זכדין: עד שיקפלו רוב המקצועות. סכינים שקוצצין בהם עיגולי תאנים והעיגולים עצמן נקראין קציעות:

הגהות הב"ח

(א) גמ' כולן אסורות חוץ מן הקטנה שבקטנות דברי ר' מאיר ר' יוסי אומר כל"ל: (ב) רש"י ד"ה מוחלפת וכו' לר' מאיר מעייל אינש ובר' ולר' יוסי לא מעייל איניש כו' הס"ד: (ג) ד"ה אמר קונם שאני טועם יין עד הקציר של חטים ושעורים עד הבציר של ענבים: (ד) ד"ה אמר עד וכו' ענין אחר שיקפילו עד שהוזדרין התאנים בקציעות ועוקין אותן שיכיר"ש כמו ליטולא קציעות ולשון יקפילו על שם שמיתין אותן זו על זו ותרוייהו יכפילו ויקפילו שיעבור הקיץ משמע בסוף הקיץ כל"ל:

גליון הש"ס

בהר"ן ירושלמי קבע וכו' ולהומרא. עיין בהר"ן לקמן דף סב ע"ב ד"ה מחלוקת:

לעזי רש"י

שירטי"ש. מחרוזות.

פירוש הרא"ש

ור' יוסי סבר מעייל איניש נפשיה. ליאסר בכל מה שיוכל להסתפק: עד הקציר בו'. אינו אסור אלא עד שיגיע: בין שאמר עד שיהא [כו'] אינו אסור אלא עד שיגיע דכל הני אין זמנן קבוע כמה נמשכין

מסורת הש"ס

(א) [נעיל יט:], (ב) קידושין נא: סד:, (ג) [תוספתא פ"ד ע"ב הוטב קידושין סד:], (ד) [בקידושין סד: איתא פני וכן איתא בתוספתא דמכילתין פ"ד], (ה) [פי' הר"ן על רש מתני' תמלא בע"ב], (ו) [שייך לעמוד הקודם], (ז) [שייך לעמוד הבא], (ח) [פ"א ה"ג],

מוסף רש"י

מי שיש לו שתי כתי בנות משתי נשים. שנשא שניה לאחר מיתת הראשונה (קדושין סד:). גדולה שבגדולות. בנות הראשונה (שם נא: סד:). שבקטנות. בנות השניה (שם ושם). ואם קטנה שבגדולות. בספק זה, ולגבי בנות שניה מקרי כולהו בנות גדולות (שם נא:). כולן אסורות. לאחריה עד שיתן גט ואפילו אמצעית שבקטנות, דלגבי קטנות אותה הכת גדולה היא (שם). כולן מותרות. דלא מחית אינש למימר מילתא דליתי ביה לידי שלילה לאחמיה, וכי אמר גדולה, גדולה שבגדולות קאמר (שם). מוחלפת השיטה. הך דנדרים (שם) התנא שקידלין טעה באחת מהן והחליף שיטתו (פסחים נה.). והתניא. ניחותא, זה הכלל כל שזמנו קבוע. מספר ימי משך זמנו קבועים, כגון פסח וי"ט למעוטי קין וקליר ובציר, דאם אמר עד פני או אפילו עד שיהא, אינו אסור אלא עד שיגיע, דכיון דאין משך זמנו קבוע, שזה מתכר לכלות קייט וקצירו וחם אחחר, לא נתכוון זה אלא לאתילנו, משיתמילו הטם לקוות (קדושין סד:). אינו אסור אלא עד שיגיע. אפילו בעד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע, והוא שסמך לה זה הכלל כל שזמנו קבוע. ר"ל כמה הוא נמשך כל שאמר עד שיהא אסור עד שיגא וכל שאין זמנו קבוע, ר"ל כגון קין וקליר ובציר ומסיק שאין זמנם שוה ואיכא תרפי ואפלי, וכן פעמים רוב תבואות נמשך הרבה, אפילו אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע (מאירי בשמו).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מופרוס משוס גזל. שמתיאשו מהן הבעלים: **ופטורות מן המעשר.** משום דהפקירא ניהו: **מרייהו.** בעליס של תאניס: **והוקפלו רו'.** דשרו למיכל כל אדס: **משום סניות מילתא.** כלומר מרוע לב היס אומר כן ולא משום עין יפה דעדיין לא הפקין: **אשכחיה.** לרבי טרפון גופיה דקאכיל מן התאניס דקסבר דהפקירא ניהו: **אחפיה.** לר' טרפון בשקא ההוא גברא שהיה משממרן: **על דבר זה.** שהניל עצמו בכבוד תורתו דקאמר אוי לו לטרפון: **פריליס.** שהוליאו מדית המקדש: **ונעשו חול.** ואף על פי כן נהרג עליהס בלשצר: **אמאי ציערו.** ההוא גברא לר' טרפון הא מהפקירא קא אכיל: **וקא סבר היינו דגנבן.** להכי לעריה: **אי הכי אמאי ציער ר' טרפון נפשיה.** כיון שתפסו כגנב מאי הוה ליה למעבד: **היה לו לפייסו.** בממון: **נפעלס.** לשס שמיס: **ודבר בהן לשס שמיס.** שתהא כל כוונתך לשמיס: **להיות עודר בו.** להשתכר ממנו כדי לאכול: **אלא קשיא דר' טרפון.** (ה) אס שרי ליה לאיניש לאודועי נפשיה שהוא מכס במקום שאין מכירין אותו אמאי ציער נפשיה בשביל שהוציא לזה שהוא מכס: **שרו לי תגראי.** הקדימו דיני לשל אחרים בשביל כבוד תורתי: **ובני דוד כהנים היו אלא מה כהן וכו'.**

לפתות

תנא הוקפלו רוב המקצועות מותרות משום גזל ופטורות מן המעשרות רבי ורבי יוסי בר רבי יהודה איקלעו להההוא אתרא בזמן שהוקפלו רוב המקצועות רבי הוה קא אכיל רבי יוסי בר ר' יהודה לא אכיל אתא מרהון אמר להו אמאי לא אכלי רבנן הוקפלו רוב המקצועות הוא ואף על פי כן לא אכיל ר' יוסי בר ר' יהודה קסבר משום סניות מילתא הוא דקאמר הדין גברא רבי חמא בר רבי חנינא איקלע להההוא אתרא בזמן שהוקפלו רוב המקצועות הוה קאכיל יהיב לשמעיה לא אכיל אמר ליה אכול כך אמר לי רבי ישמעאל בר רבי יוסי משום אביו הוקפלו רוב המקצועות מותרות משום גזל ופטורות מן המעשר ר' טרפון אשכחיה ההוא גברא בזמן שהוקפלו המקצועות דקאכיל אחתיה בשקא ושקליה ואמטייה למשדיה בנהרא אמר (ו) לו אוי לו לטרפון שזה הורגו שמע ההוא גברא שבקיה וערק אמר רבי אבהו משום ר' חנניה בן גמליאל כל ימיו של אותו צדיק היה מצטער על דבר זה אמר [8]אוי לי שנשתמשתי בכתרה של תורה ואמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן (ז) [9]כל המשתמש בכתרה של תורה נעקר מן העולם קל וחומר ומה בלשצר שנשתמש בכלי קודש שנעשו (ח) כלי חול שנאמר [1]ובאו בה פריצים וחיללוה [10]כיון שפרצום נעשו חול נעקר מן העולם דכתיב [2]בה בליליא קטיל בלשצר המשתמש בכתרה של תורה שהוא (ט) חי וקיים לעולם על אחת כמה וכמה ורבי טרפון כיון דכי אכיל דהוקפלו רוב המקצועות הוה אמאי צעריה ההוא גברא משום דההוא הוו גנבי ליה ענבי כולה שתא וכיון דאשכחיה לר' טרפון סבר היינו דגנבן אי הכי אמאי ציער נפשיה משום דרבי טרפון עשיר גדול הוה והוה ליה לפייסו בדמים תניא [3]לאהבה את ה' אלהיך לשמוע בקולו ולדבקה בו [4]שלא יאמר אדם אקרא שיקראוני חכם אשנה שיקראוני רבי (י) אשנן שאהיה זקן ואשב בישיבה אלא (יא) למד מאהבה וסוף הכבוד לבא שנאמר [5]קשרם על אצבעותיך כתבם על לוח לבך ואומר [6]דרכיה דרכי נועם ואומר [7]עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר רבי אליעזר בר ר' צדוק אומר (ב) [11]עשה דברים לשם פעלם ודבר בהם לשמם (ג) [12]אל תעשם עטרה להתגדל בהם ואל תעשם קורדום להיות עודר בו וקל וחומר ומה בלשצר שלא נשתמש אלא בכלי קדש שנעשו כלי חול נעקר מן העולם המשתמש בכתרה של תורה על אחת כמה וכמה אמר רבא [13]שרי ליה לאיניש לאודועי נפשיה באתרא דלא ידעי ליה דכתיב [7]ועבדך ירא את ה' מנעוריו אלא קשיא דר' טרפון (ד) דעשיר גדול היה והוה ליה לפייסיה בדמים רבא רמי כתיב ועבדך ירא את ה' מנעוריו וכתיב [8]יהלך זר ולא פיך הא באתרא דידעי ליה הא באתרא דלא ידעי ליה אמר רבא [14]שרי ליה לצורבא מרבנן למימר צורבא מרבנן אנא [15]שרו לי תיגראי ברישא דכתיב [9]ובני דוד כהנים היו (ד) מה כהן גוטל בראש אף תלמיד חכם גוטל בראש וכהן מנא לן דכתיב [10]וקדשתו כי את לחם (ה') אלהיך הוא מקריב (ז)[16]ותנא דבי רבי ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה

לפתות

מופרוס משוס גזל. שמתיאשו הן ממה שנשאר בשדה אחר שקפלו והכניסו רוב המקצועות: **ופטורות מן המעשר.** (דברים יד) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך ילא הפקר שיש לו חלק ונחלה עמך: **משוס סניות מילתא הוא דקאמר הדין גברא.** מפני רוע לב לומר כבר התרתם אותם לעלמכם: **שמע ההוא גברא.** הכיר שר' טרפון היה: **שנשמשתי בכתרה של תורה.** שהניחו כשהוליאו שהוא ר' טרפון ולא הניחו אלא לכבוד תורתו: **אי הכי ר' טרפון אמאי ציער נפשיה.** אי אמרת בשלמא אלא הוה קפיד ההוא גברא אלא ההיא שעתא משייר הוה מצטער היאך לא הוליאו דבזמן שהוקפלו רוב המקצועות הפקרא ניהו ואי נמי לא ניית ליה לישלם ליה הוה פורתא אלא אי אמרת דכולה שתא הוו גנבי ליה עינבי מאי הוה ליה למעבד לר' טרפון וכי הוה ליה לשלומי דמי טובא דלא מחייב בהו. ומסקינן דאין הכי נמי כיון דעשיר גדול היה. מיהו דוקא בכי האי גוונא הוא דאסור משוס דההוא גברא עדיין היה מוסדו ולכבוד תורתו הוא שהניחו אבל ודאי לפטור עצמו בכבוד תורה במה שאינו חייב בו שרי כדאמרינן לקמן שרי ליה לגורבא מדרבנן למימר לא יהיבנא כרגא (ט) ושרי ליה נמי למימר שרו לי תיגראי בריש שכיולא בדברים הללו זכתה תורה לתלמידי חכמים כשם שזכתה להכהנים ולוויס תרומות ומעשרות: **קשרם על אצבעותיך.** כלומר לא תכוין להנאתך אלא כדי שיהיו שגורין בפיך והוסיף על זה ואמר ענדם על גרגרותיך ואמר כך הניא דאיה דאיה שסוף הכבוד לבא שנאמר דרכיה דרכי נועם ותומכיה ואומר ותומכיה מאושר: **לפעלס.** לשס הקב"ה שפעלס ועוה עליהס: **שנאמר ועבדך ירא את ה'.** דאפשר דאליהו לא הוה ידע ליה: **שרו לי תיגראי בריש.** התירו תגר שלי כלומר פסקו לי דיני תחלה: **ובני דוד כהנים היו.** שהיו חכמים והי' דינס ככהנים:

לפתות

מסורת הש"ס

(ו) [עיין תוספות סוטה ד: ד"ה נעקר], (ז) [מס' ד"א זוטא פ"ב], (ח) [אבות פ"ד מ"ה], (ד) גיטין נט: מ"ק כח: הוריות יב:, (ט) [ע"ב],

הגהות הב"ח

(ה) גמ' אמר אוי לו לטרפון כל"ל ומיבא לו בתוקה: (ב) שם קודם שנעשו חול כל"ל ומיבא כלי בתוקה וכן לקמן: (ג) שם בכתרה של תורה שהוא קיים לעולם ועד על אחת כל"ל ומיבא מי ואות ו' בתוקה: (ד) שם אשנה שאהיה זקן: (ה) שם אלא למוד מהכבוד: (ו) שם דר' טרפון משום דעשיר גדול: (ז) שם וכי דוד כהנים היו אלא מה כהן וטול: (ח) רש"י ד"ה אלא וכו' דאם שרי ליה:

מוסף רש"י

אל תעשם עטרה. לדברי תורה, להתגדל בהם. שלא תלמוד על מנת לימול עטרה שיקרלו אותך רב ותתגדל בה. ואל תעשם קרדום לחפור בה. שאדם עושה בו מלאכה, וכן לא תלמוד אותה על מנת שאם תצטרך לגרוות שתלמד אותה בשכר, אלא על מנת ללמד בתום (אבות פ"ד מ"ה).

תוספות

הוקפלו כו' מותרות משום גזל. שהבעלים מפקירין אותם: ופטורות מן המעשר. ספקר: שנשתמשתי בכתרה של תורה. שהניחו אותו האיש בשביל כבוד תורתו: [א"ה אמאי ציער]. מאי הוה ליה למעבד היון שלא היה רולה להניחו בענין אחר בשלמא אי הוה שניק ליה כי אמר הוקפלו רוב המקצועות ניחא שהיה מצטער על מה שלא אמר לו: לאהבה את ה' אלהיך. משמע מתוכת הכבוד ולא לכבוד עצמך: שרו לי תיגראי. כלומר פסוק דין שלי תחילה:

עין משפט נר מצוה

כד א ב ג מיי' פ"ו מהל' ת"ת הל' י ופ"י מהל' תשובה הלכה ד טוש"ע יו"ד סי' רמו סעי' כא בהג"ה:

כה ד סמג עשין ג [טוש"ע שם]:

כו ה מיי' פ"ו מהל' ת"ת הל"י [ופכ"א מהל' סנהדרין הל' ו] סמג עשין ג טוש"ע יו"ד סי' רמג סעי' ה [וטוש"ע חו"מ סי' טו סעי' ח]:

תורה אור השלם

1. וְהִסְבּוֹתִי פְּנֵי מֵהֶם וְחִלְּלוּ אֶת צְפוּנִי וּבָאוּ בָהּ פָּרִיצִים וְחִלְּלוּהָ:
יחזקאל ז כב
2. בָּהּ בְּלֵילְיָא קְטִיל בֵּלְאשַׁצַּר מַלְכָּא כַּשְׂדָּאָה: דניאל ה ל
3. לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ וּלְדָבְקָה בוֹ כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאָרֶךְ יָמֶיךָ לְשֶׁבֶת עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לָתֵת לָהֶם: דברים ל כ
4. קְשָׁרֵם עַל אֶצְבְּעֹתֶיךָ כְּתָבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ:
משלי ז ג
5. דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם:
משלי ג יז
6. עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: משלי ג יח
7. וְהָיָה אֲנִי אֵלֶךְ מֵאִתֶּךָ וְרוּחַ יְיָ יִשָּׂאֲךָ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדָע וּבָאתִי לְהַגִּיד לְאַחְאָב וְלֹא יִמְצָאֲךָ וַהֲרָגַנִי וְעַבְדְּךָ יָרֵא אֶת יְיָ מִנְּעֻרָי: מלכים א יח יב
8. יְהַלֵּךְ זָר וְלֹא פִיךָ נָכְרִי וְאַל שְׂפָתֶיךָ:
משלי כז ב
9. וּבְנֵיהוּדָה בֶּן יְהוֹיָדָע וְהַכֹּרְתִי וְהַפְּלֵתִי וּבְנֵי דָוִד כֹּהֲנִים הָיוּ:
שמואל ב ח יח
10. וְקִדַּשְׁתּוֹ כִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מַקְרִיב קָדֹשׁ יִהְיֶה לְךָ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ מְקַדִּשְׁכֶם: ויקרא כא ח

גליון הש"ס

גמ' אוי לו שנשתמשתי. עיין ב"ק דף נט ע"ב ומהרש"א מ"ל שם: שם כיון שפרצום נעשו חול. עיין במס' ע"ז דף נב ע"ב: שם שרו לי תיגראי ברישא. עיין שבועות דף ל ע"ב:

פירוש הרא"ש

מותרות מן הגזל. דמסתמא הפקירום הבעלים והפקר פטור מן המעשר: משום סניות מילתא. דבר שוי וגנאי היה לו אם לא יאמר להם שיאכלו ולא מנדיבות לב אמר כן: אוי לי שנשתמשתי בכבוד תורתי. על שנפטר מאותו האיש בשביל כבוד תורתו: בה בליליא. באותו הלילה ששתו בכלי בית המקדש הוא ואמריו: אמאי צעריה ההוא גברא. דמסתמא כל בעלי נכסים בקיאין בדין זה: א"ה אמאי ציער נפשיה. לכיון דשמע שלא להרגו על שגנב תתניו היה לו לירא שבודאי יעשה כן וא"ה אמאי מצטער והלא יפה עשה שהניל את עצמו מן המיתה ואף בלא מיתה נמי אמרינן לקמן שרי ליה לאיניש לאודועי נפשיה בתתרא דלא ידעין ליה: ומשני כיון דעשיר גדול הוה היה לו לפייסו בדמים ולשלם לו כל התאניס שגנבו לו: עשה דברים לשם פעלם. לשמו של הקב"ה שפעל הכל למענהו: ודבר בהן לשמן. כל דבורך ומשאך בדברי תורה יהיה לשם התורה כגון לידע ולהבין ולהוסיף לקח ופלפול ולא לקנטר ולהתגאות: ולא תעשם עטרה להתגדל בהם. שתלמוד כדי להתעטר ולהתגדל: ולא קרדום לחתוך בהם. שתלמוד כדי שתהיה כלי מלאכתך להתפרנס בה: באתרא דלא ידעי ליה. כדי שלא יזלזלו בכבוד תורתו ויענשו: שרו לי תגראי ברישא. פסקו לי דיני כדי שלא אתבטל מלמודי: לכל דבר שבקדושה. כגון לדבר שילה גדול ומקודש:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות